

Nyikolaj Luganskij
Foto: Marco Borggreve, Naïve-Ambroisie

ZSENIÁLIS VAGY ÖRJÍTŐ?

Orosz dallamok a BFZ-vel

Müpa, 2016. február 25-26-28.

„Eredeti zsenialitás”, „elképesztő technika” – Nyikolaj Luganskij orosz zongoraművész nemcsak csodagyereknek indult, de felnőttként is sikerült megőriznie azt a bizonyos csodát. Játéka áramütésként hat, mégis simogat. Február végén a Budapesti Fesztiválzenekarral játssza el *Prokofjev 2.* zongoraversenyét, azt a vad és drámai művet, amely bemutatójakor teljesen megosztotta a közönséget. Volt, aki felháborodva hagyta ott a koncerttermet, mások zseniálisnak nevezték, és elképesztő eredetiségét magasztalták. A hangverseny karmestere, *Takács-Nagy Gábor* e lázas versenymű mellé *Csajkovszkij 2.* szimfóniáját illesztette a programba, amely az orosz népdalok távoli, mégis ismerős világába visz. A koncert első részében egy klasszikus filmvászón is meglevenedik, amikor a *Sosztakovics* Hamlethez írt filmzenéjéből készült szvitet hallgatjuk. ●

ÖREGKORI LOVE STORY

Zappe László

A cím túlzás. Ma már egy férfi ötvenen túl sem mondható öregnek, még ha író, sőt professzor is az illető. Ez áll az ötvenhatodik évében járó kaposvári színgazgatóra, *Rátóti Zoltán*ra is, aki a főszerepet játssza *William Nicholson* darabjában, az Árnországbán, a Nemzeti Színházzal közös előadásban. Egy szerelmi románchoz azért nem éppen az ideális életkor. Ám Nicholson életrajzi művének, amelyből televíziós változat és film is készült, éppen ez a pikantériája. De csak az egyik. A másik, hogy valóságos személyek valóságos történetét dolgozza föl. Szinte minden eseménynek lehet valóságos alapja, amit a színpadon látunk.

A színpadi hitelnek azonban – mint tudjuk – kevés köze van az életbeli hitelhez. A történetnek önmagában kell, kellene megállnia. Érdekesnek, izgalmasnak, felkavarónak lennie. Az Árnországbán nagyjából a következők történnek. Először tudós értekezést hallhatunk *Rátóti Zoltán*tól a hitről, isten szerepéről, lényegében arról a problémáról, hogy ha isten szeret bennünket, miért kínoz, miért küld vagy enged ránk fájdalmakat. Közben megtudjuk, hogy ő a híres gyerekíró, *Lewis*, aki rideg agglegényi magányát még nála is morcosabb bátyjával (*Hunyadkürti György*) osztja meg. Ide tör be előbb leveleivel, majd személyesen az amerikai zsidó író-, költő-, Joy Gresham, aki korábban ate-

ista, kommunista volt, de már megtért. A két agglegény mindössze egy teára fogadja, ám a tartózkodóan tolakodó hölgy (*Tóth Augusztá*) éles elméjével és jól nevelt, főképp pedig az író műveiért rajongó fiával mély benyomást gyakorol a fiatalabb testvérré.

A hódítás részleteit nem mesélem el, könnyű kitalálni, és a szerző sem sokkal találékonyabb bármelyikünkénél. Természetesen csak barátságról lehet szó, azután meg névházasságról, hogy az Amerikában maradt, rabiátus és részeges férjétől elvált asszony letelepedhessen Angliában. Mire a férfi magának is meg az asszonynak is bevallja szerelmét, a nőt már megtámadta a rák. A haldoklónak látszó asszonnyal végre megtartják az egyházi esküvőt is. Ezután az asszony még egy időre jobban lesz, halála előtt még elutaznak Görögországba. Halála után a férfi visszatér a darabkezdő kérdésekhez, de most már földúltan, mondhatni igaz keresztényhez méltatlan kétségekkel, sőt szinte kétségbeesetten.

A történet átéléséhez nem szükséges feltétlen vallásosnak vagy bármiféle hívőnek lenni. Ideológiába, világnézetbe, elvekbe, meggyőződésekbe csomagolva vagy anélkül, egyaránt hatásos lehet színpadon az emberi szenvedés. A szerző pedig okos mértéktartással adagolja a vallási, világnézeti hátteret, inkább elfátyolozott, de nem leplezett érzelmességre törekszik. A néző

szurkolhat a diszkrétén célratörő asszonynak, örülhet a bumfordin ellenálló pasas meglágyulásának, és végül szomorkodhat a sors könyörtelensége fölött. *Rátóti Zoltán* és *Tóth Augusztá* játéka ehhez minden segítséget megad. Jó ízléssel, pontos mértékkel adagolják a jellemvonásokat. *Rátóti Zoltán* az agglegényi szögletességet, esetlenséget, belső bizonytalanságot, *Tóth Augusztá* a fifikus alkalmazkodás alá rejtett célratörést és az igazi rokonszenvet. *Hunyadkürti György* a harapós kedély alól lassacskán előbukkanó érző szívet jó ízléssel mutatja meg. A történet árnyalása végett a szerző két, a lényeg szempontjából teljesen fölösleges rezonórt is beépített a darabba, egy papot, őt a színlapokon feltüntetett *Zalányi Gyula* helyett *Kalmár Tamás* kicsit együgyű kedéllyel felruházva adja, és egy ateista cinikust, akit *Nyári Oszkár* jelenít meg sötét derűvel.

Dér András rendező mindehhez absztrakt teret ígér. *Kiss Borbála* díszlete azonban nem feltűnően elvont. A *Gobbi Hilda Stúdió* szerencsétlen terében valóságos helyszínek töredékei tűnnek szembe. Középen a tudós főhősnek van egy íróasztala, ettől jobbra a bátyjának is van egy saját helye. Középen alul nyílik a mesevilág, bejárata csekély bepillantást enged, fölötte néha vetítés látható. Balra valóban nemigen tudni mi van, a második részben betegagy kerül oda, jobbra meg kerül egy kuckó, ahol a görögországi napfényt élvezik a főszereplők.

Elégé esetben előadás, de azért a halálos végű szerelem így sem marad hatástalan. ●